

PREGLEDNICA PODANIH PRIPOMB ZA

Zakon o spodbujanju rabe obnovljivih virov energije

Predlagatelj in kontaktna oseba: Mreža Plan B za Slovenijo Focus, društvo za sonaraven razvoj Pravno-informacijski center nevladnih organizacij - PIC Umanotera, Slovenska fundacija za trajnostni razvoj dr. Tomislav Tkalec	Naslov in telefon: Trubarjeva 50, 1000 Ljubljana 01 515 40 80	Datum: 11.12.2020
---	--	-----------------------------

Št. člena in odstavka	Predlog spremembe predlagane določbe	Utemeljitev
3. člen	Predlagamo, da predlog zakonu vključuje tudi jasno definicijo, kaj je to obnovljivi vir energije oz. pogoje za to, da se posamezni vir energije šteje za obnovljiv - v tem, ali drugem členu.	Čeprav ima celoten zakon opraviti z OVE, ne vključuje jasne definicije, kaj je OVE. Zatorej pričakujemo, da bo končna verzija zakona vključevala tudi to definicijo.
4. člen - (2)	Odstavek se spremeni tako, da se glasi: <u>Delež energije iz obnovljivih virov energije v bruto končni porabi energije v Republiki Sloveniji v letu 2020 ne sme biti nižji od 25 %, nato mora vsako leto biti višji.</u>	Slovenija mora glede na svoje zaveze izhodiščni cilj za leto 2020, ki je postavljen na 25 % OVE v bruto končni porabi energije, konstantno vsako leto višati, vsaj do leta 2030, kot trenutno velewa NEPN. Zato predlagamo spremembo, ki bi upoštevala dinamiko vsakoletne rasti ter jo operacionalizirala.
4. člen - (3)	<u>"Proizvodnja električne energije in toplote iz obnovljivih virov energije, ter gradnja in prevzem objektov in zemljišč, ki so zanj potrebni, je lahko v javno korist, pod pogojema, da nima negativnih okoljskih in družbenih vplivov ter da ne da ne obstajajo druge alternative, ki predstavljajo blažji poseg v druge javne koristi, kot so socialni vidik družbe, varovanje okolja, predvsem zmanjševanje emisij, ohranjanje kulturne dediščine, ohranjanje narave, uporabo naravnih materialov, zaposlovanje, spodbujanje tehnologij, spodbujanje regionalnega razvoja.</u>	Umeščanje objektov za pridobivanje energije iz obnovljivih virov energije objektivno ne more biti v vseh primerih v javno korist. Gre za preveliko posploševanje in pavšalizacijo potencialnih posegov, ki so lahko tudi povsem nepotrebni in za katere lahko obstajajo alternative, ki manj posegajo v druge javne koristi, s poudarkom na ohranjanju narave in pravice do zdravega življenjskega okolja. Zatorej gre po našem mnenju za preširoko opredelitev, ki omogoča uničujoče in nepremišljene posege v okolje in naš življenjski prostor, za katere ni ustrezne utemeljitve

		in avtomatično padejo v kategorijo 'javne koristi.' Zato predlagamo pravno varovalko oz. pogoje, ki morajo biti izpolnjeni, preden se določen poseg označi kot da je v 'javno korist'. Še posebej nas tovrstna dikcija skrbi v kontekstu postopka prevlade ene javne koristi nad drugo, saj je lahko določen poseg v korist OVE avtomatično upoštevan, kot da je v javno korist.
13. člen - (1)	V odstavku bi bilo smiselno dodati še druge akterje, ki lahko izvajajo Programe izobraževanja informiranja in ozaveščanja javnosti - ker država do sedaj nima ravno uspeha, niti ni bila aktivna na tem področju	
14. člen, 1. odstavek	"...Pri določitvi načinov spodbujanja in višine spodbud se lahko upoštevajo tudi drugi vidiki, kot so socialni vidik, varovanje okolja, predvsem zmanjševanje emisij, ohranjanje kulturne dediščine, ohranjanje narave, uporaba naravnih materialov, spodbujanje zaposlovanja, spodbujanje tehnologij, spodbujanje regionalnega razvoja..."	Pri določevanju kakršnihkoli spodbud je potrebno upoštevati vidike, ki so navedeni v obravnavanem odstavku 14. člena. Če ti vidiki niso upoštevani, so lahko spodbude tudi prekomerno škodljive, za katero koli izmed navedenih področij. V kontekstu načela previdnosti in predhodnega razmisleka, kako bodo spodbude vplivale na naštetih področja, je zatorej beseda 'lahko' v stavku odveč.
14. člen, 1. in 8. odstavek	V besediliu prvega odstavka se črta besede »ter v sproizvodnji z visokim izkoristkom" tako da se novi stavek glasi: "Če stroški proizvodnje električne energije, plinastih goriv (vključno z vodikom), toplote za ogrevanje in hlajenje, iz obnovljivih virov energije ter pogonskih tekočih in plinastih biogoriv, vključno z normalnim tržnim donosom na vložena sredstva, v napravah z veljavno deklaracijo za proizvodnjo energije iz obnovljivih virov energije presegajo ceno energije, ki jo je za tovrstno energijo mogoče doseči na trgu, se proizvajalcem za to energijo lahko dodelijo podpore." V osmem odstavku se črta besede »ali energetske tehnologije in njihove kombinacije, ki ustrezajo opredelitvi sproizvodnje z visokim izkoristkom." tako da se novi stavek bere: »Če tako določi vlada, so lahko do podpor upravičene tudi proizvodne naprave iz tehnologij, ki niso zajete v uredbi iz prejšnjega odstavka, če izkoriščajo energetske vire, ki ustrezajo opredelitvi obnovljivih virov energije, ali energetske tehnologije in njihove kombinacije, ki ustrezajo opredelitvi sproizvodnje z visokim izkoristkom."	Sproizvodnja z visokim izkoristkom temelji na izkoriščanju zemeljskega plina kot energenta, ki je fosilno gorivo. Podpora fosilnim gorivom je v nasprotju s cilji zmanjšanja emisij TGP, zato gre za škodljivo subvencijo, ki jo je potrebno ukiniti. Predlagamo črtanje podpore sproizvodnji z visokim izkoristkom v tem in vseh nadaljnjih členih.

14 člen	Doda se nov 9. odstavek ki se glasi: »Ne glede na določbe tega ali ostalih zakonov podpore za sproizvodnjo z visokim izkoristkom, ki temelji na fosilnih virih niso mogoče. Za podporo lahko kandidirajo le tisti sproizvodni pogoni, ki so visoko učinkoviti in za energent uporabljajo obnovljive vire.«	
16. člen - (1)	Zadnji stavek odstavka (Pri določanju deleža posameznih skupin končnih odjemalcev Vlada lahko upošteva tudi vpliv višine prispevkov na konkurenčnost gospodarstva, če takšna olajšava gospodarstvu ni v nasprotju s pravili za državne pomoči.) se črta.	Pot v trajnostno energetiko je pot za celotno družbo, zato ni pravično, da industrija in energetska intenzivna industrija plačujejo nižje prispevke za OVE kot to počnejo gospodinjstva in drugi odjemalci.
19. člen - (12)	12. odstavek se črta, saj omogoča omejevanje postavljanja novih OVE naprav. To se lahko doseže z zniževanjem podpor novim projektom in ne s popolnim zapiranjem podporne sheme za nove kapacitete. Cilj za OVE v NEPN je postavljen neambiciozno, od Slovenije (iz 25 na 27%, ker je 2 %) ima zgolj Malta (1,5 %) med vsemi državami članicami EU nižje zvišanja deleža OVE od leta 2020 do leta 2030.	
20. člen - (1)	Črta se del besedila v stavku: Cena, ki jo za posamezno leto določi agencija, se določi v pogodbi kot referenčna cena električne energije, znižana za deset odstotkov.	Referenčna cena, znižana za deset odstotkov, predstavlja nekonkurenčne pogoje prodaje za naprave OVE. V tem primeru ne gre za spodbujanje OVE, temveč za njihovo omejevanje, saj jih postavlja v slabši položaj od proizvodnje iz obnovljivih virov.
20. člen - (2)	Črta se del besedila: Proizvajalci električne energije iz novih proizvodnih naprav z nazivno močjo do 200 kW, ki še niso samostojno sklenili odprte pogodbe za prodajo električne energije, lahko od začetka obratovanja nove proizvodne naprave do začetka zagotavljanja podpore na podlagi pogodbe o zagotovljenem odkupu, vendar ne dlje kot 12 mesecev, proizvedeno električno energijo na podlagi pogodbe prodajajo centru za podpore po referenčni tržni ceni, ki jo za posamezno leto določi agencija, znižani za deset odstotkov.	Referenčna cena, znižana za deset odstotkov, predstavlja nekonkurenčne pogoje prodaje za naprave OVE. V tem primeru ne gre za spodbujanje OVE, temveč za njihovo omejevanje, saj jih postavlja v slabši položaj od proizvodnje iz obnovljivih virov.
21. člen - (2) - (c), (d)	Predlagamo črtanje vrstic (c) in (d) v drugem odstavku 21. člena.	Za večji razmah obnovljivih virov energije je potrebno odpravljati ozka grla in ovire za nadaljni razvoj OVE in ne postavljati omejitev, ki bi še naprej zavirale razvoj OVE.
21. člen - (3)	Črta se del: (b) skladnosti projekta z načrtom delovanja podporne sheme iz 17. člena tega zakona za doseganje ciljev iz NEPN pri razvrščanju tehnologij,	17. člen se ne nanaša na doseganje ciljev iz NEPN pri razvrščanju tehnologij.
26. člen	Člen se dopolni z novim 7. odstavkom: Vlada lahko sklene	S tem določilom se izognemo situaciji, kjer Vlada ne

	pogodbe o statističnih prenosih energije iz obnovljivih virov energije le v primeru, če dokaže, da ni možno izvesti projektov OVE v Sloveniji.	bi naredila nič za spodbujanje in izvajanje novih projektov izkoriščanja OVE v Sloveniji, saj bi ji bilo lažje zgolj skleniti pogodbo o statističnem prenosu z drugo državo. To pomeni, da lahko sektor OVE zanemarja v lastni državi, obenem pa bi znaten del sredstev odtekal v tujino.
27. člen	Člen se dopolni z novim 6. odstavkom: Vlada lahko sodeluje v skupnih projektih držav članic pri projektih obnovljivih virov energije, ki se izvajajo na območju druge države članice le v primeru, če dokaže, da ni možno izvesti projektov OVE v Sloveniji.	S tem določilom se izognemo situaciji, kjer Vlada ne bi naredila nič za spodbujanje in izvajanje novih projektov izkoriščanja OVE v Sloveniji, saj bi ji bilo lažje zgolj sodelovati pri projektu v drugi državi. To pomeni, da lahko sektor OVE zanemarja v lastni državi, obenem pa bi znaten del sredstev odtekal v tujino.
29. člen	Člen se dopolni z novim 6. odstavkom: Vlada lahko sodeluje v skupnih projektih s tretjimi državami pri projektih obnovljivih virov energije, ki se izvajajo na območju druge države članice le v primeru, če dokaže, da ni možno izvesti projektov OVE v Sloveniji.	S tem določilom se izognemo situaciji, kjer Vlada ne bi naredila nič za spodbujanje in izvajanje novih projektov izkoriščanja OVE v Sloveniji, saj bi ji bilo lažje zgolj sodelovati pri projektu v drugi državi. To pomeni, da lahko sektor OVE zanemarja v lastni državi, obenem pa bi znaten del sredstev odtekal v tujino.
35. člen - (1)	Odstavek se spremeni tako, da se glasi: V primeru, da je po obračunu prevzete in oddane električne energije, v obračunskem obdobju končni odjemalec neto prevzemnik električne energije iz javnega omrežja, plačujejo končni odjemalci s samooskrbo omrežnino, ki je nediskriminatorna in odraža stroške in koristi samooskrbe, in druge javne dajatve, ki se obračunavajo na količino električne energije, prevzete iz javnega omrežja. Končnem odjemalcu v skupnostni samooskrbi se pri določitvi višine omrežnine upošteva obseg uporabe omrežja.	S predlagano spremembo se onemogoči plačevanje omrežnine za tisti del prevzete električne energije iz javnega omrežja, ki je po obračunu v določenem obračunskem obdobju izravnana z oddano električno energijo v omrežje. Na ta način se zagotovi plačevanje omrežnine zgolj v primeru, če je končni odjemalec v določenem obračunskem obdobju več električne energije prevzel iz omrežja, kot jo je vanj oddal. S tem zagotovimo stroškovno učinkovite investicije v samooskrbne naprave, saj bi plačevanje omrežnine tudi za tisti del predane električne energije, ki se zaradi oddaje v omrežje računsko izniči za določeno obdobje, precej vplivali na ekonomiko takšnih projektov.
37. člen - (1)	Odstavek se spremeni tako, da se glasi: Ministrstvo vsaka tri leta <u>vsako leto</u> pripravi program za spodbujanje in lajšanje razvoja samooskrbe z energijo iz obnovljivih virov na podlagi ocene obstoječih neupravičenih ovir za samooskrbo z energijo iz obnovljivih virov in njenega potenciala na svojem ozemlju in v energetskih omrežjih.	Naslavljanje neupravičenih ovir zgolj na vsaka tri leta ni ustrezno časovno obdobje, saj je teh ovir še vedno preveč. Če se čaka tri leta na njihovo odpravo, se zgubi preveč časa, v katerem bi lahko bilo izvedenih veliko število novih projektov. Zato predlagamo, da se program pripravi vsako leto. Sprotno spremljanje

		in ustrezno spreminjanje omogoča bolj učinkovito in uspešno izvajanje ukrepa.
Poglavje V. 1. Oddelek: Samooskrba z električno energijo iz obnovljivih virov	<p>Predlagamo, da se za 37. členom doda člen, ki bo omogočal (za določen čas) brezplačno stvarno služnost streh na stavbah v javni lasti za postavitve sončnih organizacij:</p> <p><i>Ne glede na določila zakona, ki ureja stvarno premoženje, se skupnostim na področju energije iz obnovljivih virov za vzpostavitev naprav za sončno energijo na strehah stavb, ki so v lasti države ali samoupravne lokalne skupnosti, omogoči za postavitve in obratovanje v obdobju 10 let po začetku obratovanja, brezplačna služnostna pravica rabe strehe.</i></p> <p>Predlagamo, da se določila o podrobnejši ureditvi brezplačne stvarne služnosti za sončne elektrarne dogovorijo v sodelovanju z Ministrstvom za javno upravo.</p>	<p>Za podporo lokalni samooskrbi s sončno energijo so velik podporni potencial lahko površine streh na stavbah v javni lasti (države in občin). Potencial za sončno energijo je velik in še neizkoriščen (analiza Instituta Jožef Stefan »Potencial sončnih elektrarn na strehah objektov v Sloveniji do 2050«). Čeprav strehe stavb v javni lasti dejansko niso v rabi, se tudi nanje nanašajo omejitve Zakona o stvarnem premoženju države in samoupravnih lokalnih skupnosti. Zato država lahko lokalno samooskrbo pomembno podpre tudi s tem virom za postavitve sončnih elektrarn za skupnostno samooskrbo.</p>
39. člen - (2)	<p>Odstavek (2) je nerazumljivo napisan, obenem prinaša prevelike restrikcije, zato predlagamo krajšanje stavka: Pravne osebe, ki se ukvarjajo z gospodarsko dejavnostjo, so lahko člani skupnosti OVE, razen če v okviru sodelovanja v skupnosti ne opravljajo njihove osnovne gospodarske ali poklicne dejavnosti.</p>	<p>Odstavek (2) je nerazumljivo napisan, zato je potrebno stavek drugače formulirati. Ni dobro razumljeno v katerem primeru pravne osebe ne smejo biti člani skupnosti OVE: ali v primeru, da v okviru skupnosti opravljajo njihove osnovne gospodarske ali poklicne dejavnosti ali v primeru, če jih ne opravljajo. Menimo, da je dikcija preveč restriktivna, zato predlagamo, da se stavek skrajša in odpravi omejitve za pravne osebe, ki se ukvarjajo z gospodarsko dejavnostjo.</p>
40. Člen - (1)	<p>Odstavek se spremeni tako, da se glasi: Ministrstvo vsaka tri leta <u>vsako leto</u> sprejme omogočitveni program za spodbujanje in lajšanje razvoja skupnosti OVE.</p>	<p>Naslavljanje neupravičenih ovir zgolj na vsaka tri leta ni ustrezno časovno obdobje, saj je teh ovir še vedno preveč. Če se čaka tri leta na njihovo odpravo, se zgubi preveč časa, v katerem bi lahko bilo izvedenih veliko število novih projektov. Zato predlagamo, da se program pripravi vsako leto. Sprotno spremljanje in ustrezno spreminjanje omogoča bolj učinkovito in uspešno izvajanje ukrepa.</p>
VI. poglavje	<p>Predlagamo odstranitev celotnega poglavja iz predloga zakona.</p>	<p>Prostorsko načrtovanje in temelji prostorskega načrtovanja sodijo v temeljne zakone s področja prostorskega načrtovanja (ZUreP, GZ). Zatorej menimo, da jih ni primerno vključevati v drug zakon, ampak jih je potrebno smiselno vključiti v obstoječa</p>

57. člen, (2)	Predlagamo črtanje drugega odstavka 57. člena.	pravila poseganja v prostor. Delež OVE v sektorju prometa danes predstavlja eno večjih ovir pri doseganju cilja OVE v končni rabi energije. Predlagani drugi odstavek člena odpira tveganje, da se bo implementacija OVE v sektorju prometa še naprej izvajala neustrezno in bo potrebno neaktivnosti nadomestiti v zadnjem ciljnim letu kar se glede na trenutne razmere ne zdi realno. Za večjo integracijo OVE v prometu ni ovir, ki bi onemogočale doseganje teh ciljev že sedaj.
57. člen, (5)	Odstavek se spremeni tako, da se glasi: Delež pogonskih biogoriv in drugih tekočih biogoriv ter biomasnih goriv, porabljenih v prometu, proizvedenih iz poljščin, ki se uporabljajo za živila in krmo, od leta 2021 ne sme presegati za več kot eno odstotno točko deleža teh goriv v končni porabi energije v sektorju cestnega in železniškega prometa, ki je bil dosežen v letu 2020. Celoten delež surovin iz tega odstavka lahko predstavlja največ 7% končne porabe energije v sektorjih cestnega in železniškega prometa <u>mora znašati 0 %.</u>	Površine namenjene hrani ne bi smeli uporabljati za proizvodnjo biogoriv, temveč za prvoten namen in zmanjšanje prehranske odvisnosti. Energetska učinkovitost takih goriv je slaba in nepomembno prispeva k zmanjšanju TGP.
57. člen, (6)	Delež pogonskih biogoriv, drugih tekočih biogoriv ali biomasnih goriv, pri katerih obstaja visoko tveganje za posredno spremembo rabe zemljišč in ki so proizvedena iz poljščin, ki se uporabljajo za živila in krmo, pri katerih se ugotavlja znatna širitev proizvodnega območja na zemljišča z visoko zalogo ogljika, ne sme presegati ravni porabe takih goriv v letu 2019, razen če so predmetna goriva certificirana kot pogonska goriva, druga tekoča biogoriva ali biomasna goriva z nizkim tveganjem za posredno spremembo rabe zemljišč <u>mora znašati 0%.</u>	Pogonska biogoriva iz krmnih rastlin in poljščin so z vidika toplogrednih plinov dokazano slabša od fosilnih dizelskih goriv. Zaradi visokega tveganja za posredno spremembo rabe zemljišč je dovoljevanje takšne proizvodnje nesmiselno, četudi v manjših deležih, in bi moralo biti prepovedano.
57. člen, (7)	Odstavek se spremeni tako, da se glasi: Od 31. decembra 2023 se uporaba pogonskih biogoriv, drugih tekočih biogoriv ali biomasnih goriv, pri katerih obstaja visoko tveganje za posredno spremembo rabe zemljišč in ki so proizvedena iz poljščin, ki se uporabljajo za živila in krmo, pri katerih se ugotavlja znatna širitev proizvodnega območja na zemljišča z visoko zalogo ogljika postopoma znižuje in do 31. decembra 2030 doseže vrednost 0% prepove.	Postopno ukinjanje biogoriv z visokim tveganjem je nesmotrno, saj je lahko škoda zaradi uničenja ekosistemov z visoko zalogo ogljika (krčenje tropskih gozdov) v vmesnem času nepopravljiva. Kar nekaj držav članic, tudi sosednji Italija in Avstrija napovedujeta strožjo nacionalno zakonodajo, ki prepovedujejo uporabo v tem členu opredeljenih goriv v prometu (predvsem palmovo in sojino olje za biodizel).

